

E. Podstawowe informacje dotyczące opodatkowania w Niemczech

I. Obowiązek podatkowy w Niemczech

1. Przykład

Aby umożliwić lepsze zrozumienie uwarunkowań podatkowych, poszczególne punkty będą zawsze ilustrowane podanym poniżej przykładem:

Adam (A) jest polskim inżynierem pochodzącym z Poznania. On i jego żona należą do wspólnoty kościelnej (katolickiej, ewangelickiej itd.). Ponieważ sytuacja finansowa jego rodziny jest trudna (brak dochodów do 30.04.2011), a jego żona coraz częściej mówi o budowie domu, 01.05.2011 Adam decyduje się wyjechać do Niemiec i pracować tam jako inżynier. Wieloletnie doświadczenie w branży budowlanej i dobra znajomość języka niemieckiego pomogły mu szybko znaleźć pracę. Adam został zatrudniony w jednym z przedsiębiorstw budowlanych w Berlinie. Roczne wynagrodzenie brutto będzie wynosiło 36.000 euro. Dochód podlegający opodatkowaniu to kwota w wysokości 30.000 euro. Adam wynajmuje kawalerkę w dzielnicy Berlin-Charlottenburg, a co weekend jeździ do Poznania, aby zobaczyć się z żoną Małgorzatą (M) i ich dziesięcioletnim synem. Małgorzata zajmuje się domem i nie ma żadnych dochodów.

Przedstawione w opracowaniu zasady opodatkowania obowiązują zgodnie ze stanem prawnym na dzień 01.11.2011.

2. Istnienie obowiązku podatkowego w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych

Nieograniczony obowiązek podatkowy osób fizycznych w Republice Federalnej Niemiec (RFN) jest niezależny od wieku i narodowości. Odnosi się on do miejsca zamieszkania lub miejsca pobytu czasowego w kraju i obejmuje zarówno krajowe jak i zagraniczne dochody (tzw. zasada opodatkowania całości dochodów).

a) Miejsce zamieszkania dla celów podatkowych

Za osobę mającą miejsce zamieszkania w Niemczech uznaje się osobę fizyczną, która posiada na terytorium Niemiec mieszkanie, którym faktycznie dysponuje i z którego korzysta nie tylko tymczasowo. Osoba fizyczna może posiadać kilka miejsc zamieszkania dla celów podatkowych. Stwierdzeniu, iż miejsce zamieszkania dla celów podatkowych znajduje się w Niemczech nie przeszkadza fakt, że dana osoba posiada również mieszkanie zagranicą.

*A podlega w Niemczech **nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu**, ponieważ jako osoba fizyczna ma on swoje **miejsce zamieszkania dla celów podatkowych** na terenie Niemiec. Fakt, że dysponuje on miejscem zamieszkania również w Polsce, nie ma tu znaczenia.*

b) Pobyt czasowy

Nieograniczony obowiązek podatkowy istnieje również w przypadku, gdy osoba nie ma w Niemczech miejsca zamieszkania, a tylko pobyt czasowy. Z pobytem czasowym mamy do czynienia w przypadku, gdy dana osoba przebywa w Niemczech w takich okolicznościach, które pozwalają stwierdzić, że nie przebywa tu tylko chwilowo (np. w odwiedzinach lub w celach wypoczynkowych). Zasadniczo zakłada się okres trwania takiego pobytu w wymiarze ponad sześciu miesięcy. Nie uwzględnia się krótkich przerw takich jak wyjazdy do rodziny.

II. Opodatkowanie w zakresie podatku dochodowego – co powinniśmy wiedzieć?

Podatek dochodowy może być pobierany na trzy różne sposoby: wymiar podatku dochodowego, potrącenie podatku od wynagrodzenia i potrącenie podatku od obrotu kapitałowego. W odniesieniu do pracownika, który nie uzyskuje innych dochodów niż dochody ze stosunku pracy, zastosowanie mają tylko dwie pierwsze formy opodatkowania podatkiem dochodowym.

1. Opodatkowanie bieżące – potrącenie podatku od wynagrodzenia

a) Jaka jest definicja podatku od wynagrodzenia i jak jest on pobierany?

W przypadku dochodów ze stosunku pracy (wynagrodzenia, świadczenia przysparzające majątku jak np. używanie pojazdu służbowego dla celów prywatnych)

podatek dochodowy pobierany jest w formie potrącenia z wynagrodzenia za pracę (podatek od wynagrodzenia). Podatek od wynagrodzenia jest zatem jedynie formą opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych, a nie odrębnym rodzajem podatku.

Dłużnikiem z tytułu podatku od wynagrodzenia jest pracownik, w naszym przypadku A. Obowiązek podatkowy z tytułu podatku od wynagrodzenia powstaje w momencie otrzymania wynagrodzenia przez pracownika. Pracodawca zobowiązany jest do potrącenia zaliczki na podatek od wynagrodzeń danego pracownika przed każdą wypłatą, a następnie do odprowadzenia podatku do urzędu skarbowego.

Przedsiębiorstwo budowlane, w którym zatrudniony jest A, jest zobowiązane do odprowadzenia do właściwego urzędu skarbowego na konto A kwoty podatku od wynagrodzeń w momencie płatności wynagrodzenia.⁵¹

b) Karta podatkowa

Warunkiem potrącenia podatku od wynagrodzenia jest przedłożenie karty podatkowej. Przed rozpoczęciem stosunku pracy w Niemczech, A winien złożyć wniosek w gminie, w której obrębie zamieszkuje (tu: urząd meldunkowy w Berlinie) o wystawienie karty podatkowej. Kartę podatkową otrzymują tylko ci pracownicy, którzy podlegają na terenie Niemiec nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu.

Gmina winna wpisać do karty klasę podatkową, kwotę wolną od podatku z tytułu posiadania dziecka (w przypadku jednego dziecka w ramach oddzielnego rozliczania podatku- pełna kwota wolna od podatku z tytułu posiadania dziecka, w przypadku wspólnego rozliczania podatku- połowa kwoty wolnej od podatku z tytułu posiadania dziecka) oraz jedenastocyfrowy numer identyfikacyjny pracownika.

Karty podatkowe wydawane były pracownikom na rok kalendarzowy 2010 po raz ostatni. Karta podatkowa wydana w 2010 r. zachowała ważność również na rok 2011.

Osoba, która tak jak A nie posiadała jeszcze karty podatkowej i wnioskuje o wydanie takiej na rok 2011 winna była zwrócić się do właściwego urzędu skarbowego. Urząd skarbowy wydał zaświadczenie zastępcze.

Od roku 2012 karty podatkowe zastąpione zostaną elektroniczną procedurą opodatkowania podatkiem od wynagrodzenia.

---

⁵¹ Na stronie niemieckiego Ministerstwa Finansów (BMF) znajduje się kalkulator podatkowy, gdzie każdy może sam obliczyć przewidywany podatek od wynagrodzenia (włącznie z dodatkiem solidarnościowym i podatkiem kościelnym): <https://www.abgabenrechner.de>.

c) Klasy podatkowe

Na karcie podatkowej pracodawcy widnieje klasa podatkowa w zakresie podatku od wynagrodzenia. Ma ona szczególne znaczenie dla ustalenia wysokości podatku od wynagrodzeń. W sumie istnieje sześć klas podatkowych. Podatnik zostaje zaszeregowany do jednej z tych klas na podstawie uwarunkowań osobistych (np. statusu rodzinnego).

*Ze względu na to, że A jest żonaty, a jego żona M nie otrzymuje żadnego wynagrodzenia, najkorzystniejszą jest dla niego **klasa podatkowa III**, ponieważ miesięczne potrącenia podatku od wynagrodzeń są niższe niż kwoty przewidziane w klasie podatkowej IV.*

d) Zmiany w karcie podatkowej

W przypadku **zawarcia związku małżeńskiego** lub **narodzin dziecka** wpisy na karcie podatkowej podlegają obowiązkowi zmiany. Zmiana taka powinna zostać wpisana najpóźniej w terminie do **30 listopada** danego roku przez odpowiedni urząd meldunkowy. Uzyskuje ona potwierdzenie poprzez złożenie deklaracji podatkowej w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych. W celu wpisania zmian należy przedłożyć stosowne dokumenty (akt małżeństwa lub urodzenia) wystawione przez urząd stanu cywilnego oraz aktualną kartę podatkową. Zmiana obowiązuje od daty zawarcia związku małżeńskiego lub od daty narodzin dziecka.

e) Procedura pobierania zryczałtowanych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych

W zakresie pobierania podatku od wynagrodzeń uwzględnia się nie tylko wysokość wynagrodzenia pracownika, ale również dotyczące go uwarunkowania osobiste. Na wniosek pracownika urząd skarbowy może wpisać kwoty wolne od podatku lub kwoty możliwe do odliczenia istotne podczas naliczania wymiaru podatku. W ten sposób zniżka podatkowa realizowana jest już na etapie potrącania podatku od wynagrodzeń. Skutkuje to tym, iż z wynagrodzenia pracownika potrąca się mniejsze kwoty podatku od wynagrodzeń.

Jeżeli pracownik nie złoży wniosku o przyznanie zniżki podatkowej, to może otrzymać zwrot nadwyżki zatrzymanego podatku od wynagrodzeń dopiero podczas rozliczania podatku (patrz punkt 2).

Na wniosku o udzielenie zniżki podatkowej, który złożyć należy we właściwym urzędzie skarbowym, należy podać wymienione poniżej stany faktyczne, które następnie zostaną odpowiednio wpisane na kartę podatkową:

- uczące się dzieci powyżej 18 roku życia;
- wpis kwoty wolnej od opodatkowania przysługującej osobom niepełnosprawnym;
- straty z tytułu innych rodzajów dochodów (np. zakładu, wynajmu czy dzierżawy);
- obciążenia nadzwyczajne;
- wydatki specjalne;
- koszty uzyskania przychodu, jeżeli przekraczają kwotę ryczałtu kosztów uzyskania przychodu ze stosunku pracy w wysokości 1.000 euro.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że trzy ostatnie pozycje można wpisywać tylko w ograniczonym zakresie. Kwota wolna od podatku dopuszczalna jest tylko wtedy, gdy całkowita suma tych wydatków (obciążenia nadzwyczajne, wydatki specjalne, koszty uzyskania przychodu) przekracza kwotę minimalną wynoszącą 600 euro.

Jeżeli suma ta jest mniejsza niż 600 euro, ze zniżki podatkowej można skorzystać dopiero podczas rozliczania podatku dochodowego od osób fizycznych. Wydatki stanowiące obciążenia nadzwyczajne, wydatki specjalne i koszty uzyskania przychodu opisano w pkt. 2.

Formularze wniosków można nieodpłatnie otrzymać w urzędach skarbowych. Można je również pobrać ze strony internetowej niemieckiego Ministerstwa Finansów (www.bundesfinanzministerium.de). Wpisu kwoty wolnej od podatku na karcie podatkowej może dokonać urząd skarbowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania.

f) Miesięczne rozliczenie płac

Pracodawca Adama zobowiązany jest do wystawienia comiesięcznego rozliczenia płac i do naliczenia wynagrodzenia netto należnego do wypłaty. Ponadto pracodawca musi złożyć do 10 dnia następnego miesiąca zgłoszenie podatku od wynagrodzeń oraz do 3 dnia roboczego przed końcem danego miesiąca zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego.

Miesięczne rozliczenie plac A kształtuje się w następujący sposób:

Rozliczenie plac Brutto/Netto										Listopad 2010				WYO 131657/99997/00001							
										25.11.2010 stat: 1											
Personal-Nr:	Data ut.	Kl.	podatkowe	Religie	nr. konta	Freibetrag	Freibetrag	UoU	Stanz	ELENA	St-Tg	VJ	Urt. ob.	Urt. Ansp.	Urt.Tg.gen.	Resturlaub					
00001	010170	3			05 rk						30										
Nr ubezpieczenia										PGRS	BGRS	Un	St-Tg	Anw. Tage	Urlaub Tage	Krankh. Tg.	Fehlz. Tage				
AOK Berlin West										101	1111	1	30								
										Einw.	Ausw.			Anw. Std.	Urlaub Std.	Krankh. Std.	Fehlz. Std.				
										01	11	10									
														Zalohn Std.	Oberstl.	Bez. Std.					
* Zusatzversicher. GmbH Musterstraße 1 11111 Berlin																					
Nr. osobisty 00001										BN WYO 99997											
Nr. przeliczeń										Wskazówki w celu rozliczenia											

Pan Adam
Musterstraße 1
10719 Berlin-Charlottenburg

Wynagrodzenie Brutto

Rodzaj wyga- dzenia	Oznaczenie	Einheit *	Menge *	Faktor *	Prozentsatz	St. L	St. J	St. J	Suma
2000	Placa								4.500,00

Podatek/Ubezpieczenie społeczne

St. L	Podatek-Brutto	Zaliczka	Podatek kościelny	Dodatek solidarnościowy	Suma Brutto
L	4.500,00	612,83	47,75	29,18	4.500,00
					Podatki podatek
					689,76

St. L	Ubez. Chorobowe	Ubez. Rentowe	Ubez. na wypadek bezrobocia	Ubez. pielęgnacyjne	KV-Składka	RV-Składka	AV-Składka	PV-Składka	Składki ZUS
L	3.750,00	4.500,00	4.500,00	3.750,00	298,25	447,75	63,00	36,56	843,56

Verdienstbezeichnung		Netto-Bezüge/Netto-Abzüge		Zarobek Netto
Gesamt-Brutto	4.500,00	SV-Brutto	4.500,00	2.966,68
Steuern-Brutto	4.500,00	KV-Bezug	298,25	Kwota
Lohnsteuer	612,83	RV-Bezug	447,75	
Kirchensteuer	47,75	AV-Bezug	63,00	
Soldatenzuschlag	29,18	PV-Bezug	36,56	
Steuernfreie Bezüge		VWL gesamt		
P. verst. Zuschlag		Kug-Auszahlung		
Pfändung Rest				
Darlehen Rest				

Betrag erhalten:

Bank	SV-AG-Anteil	Zus. AG-Kosten	Gesamtbetrag	Wypłata
Konto	809,81			2.966,68

1) = Przechowanie
2) = Anulowanie
3) = Anulowanie
4) = Anulowanie
5) = Anulowanie
6) = Anulowanie
7) = Anulowanie
8) = Anulowanie
9) = Anulowanie
10) = Anulowanie
11) = Anulowanie
12) = Anulowanie

3) St. = Statki, T. = Tęże, K. = Kłosa, St. = St. St.
EUR = Euro, USD = Dolar Am., GBP = Funt
4) = Anulowanie
5) = Anulowanie
6) = Anulowanie
7) = Anulowanie
8) = Anulowanie
9) = Anulowanie
10) = Anulowanie
11) = Anulowanie
12) = Anulowanie

M = Anulowanie
N = Anulowanie
O = Anulowanie
P = Anulowanie
Q = Anulowanie
R = Anulowanie
S = Anulowanie
T = Anulowanie
U = Anulowanie
V = Anulowanie
W = Anulowanie
X = Anulowanie
Y = Anulowanie
Z = Anulowanie

APP Form-Nr. P00010

Po potrąceniu miesięcznej zaliczki na podatek od wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne, A zostanie wypłacona kwota w wysokości	2.966.68 €.
Pracodawca A ponosi następujące koszty:	
płaca brutto	4.500.00 €
składka na ubezpieczenie społeczne ponoszona przez pracodawcę	843.56 €
-----	-----
	5.343.56 €

2. Roczne deklaracje podatkowe

a) Kto musi, a kto powinien składać deklarację podatkową?

W zakresie dochodów pobieranych z tytułu stosunku pracy podatek dochodowy uznaje się za rozliczony. Pracownicy mogą jednak w niektórych przypadkach złożyć wniosek o rozliczenie podatku dochodowego lub też zostać zobowiązani ustawą do złożenia deklaracji podatkowej.

aa) Kiedy pracownik jest zobowiązany do złożenia deklaracji podatkowej?

Pracownicy mogą złożyć deklarację podatkową w trybie tzw. rozliczenia opcjonalnego. Rozliczenie podatku w przypadku dochodów uzyskiwanych ze stosunku pracy jest szczególnie wtedy korzystne, gdy:

- pracownik przez czas trwania roku kalendarzowego nie był przez cały czas w stosunku pracy;
- wysokość wynagrodzenia z tytułu pracy zmieniała się w ciągu roku kalendarzowego;
- na korzyść pracownika zmieniała się klasa podatkowa lub ilość kwot wolnych od podatku z tytułu posiadania dzieci;
- powstały koszty uzyskania przychodu, wydatki specjalne i obciążenia nadzwyczajne, które nie zostały uwzględnione w ramach kwoty wolnej od podatku.

Pracownicy winni złożyć wniosek o rozliczenie podatku dochodowego od osób fizycznych w urzędzie skarbowym na formularzu urzędowym przed upłynięciem terminu przedawnienia tzn. dla roku 2011 do dnia 31 grudnia 2016 r.

bb) Kiedy pracownik jest zobowiązany do złożenia deklaracji podatkowej w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych?

W określonych przypadkach pracownicy są **ustawowo zobowiązani** do składania deklaracji w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych. Rozliczenie podatku dochodowego od osoby fizycznej wymagane jest w szczególności wtedy, gdy:

- suma innych przychodów, od których nie pobrano podatku od wynagrodzeń przekroczyła kwotę 410 euro;
- pracownik pobierał wynagrodzenie od kilku pracodawców jednocześnie;
- na karcie podatkowej wpisano kwotę wolną od podatku;
- oboje małżonkowie pobierali wynagrodzenie, a jedno z nich opodatkowane zostało zgodnie z V klasą podatkową.

A nie jest zobowiązany do składania deklaracji podatkowej w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych, ale może to zrobić dobrowolnie.

cc) Termin rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych

Pracownicy zobowiązani są do złożenia w urzędzie skarbowym deklaracji podatkowej w zakresie podatku dochodowego do dnia **31 maja roku następnego**. Jeżeli podatnik korzysta z doradztwa podatkowego i przedłoży w urzędzie skarbowym odpowiednie pełnomocnictwo, to termin złożenia deklaracji zostaje przesunięty do dnia 31 grudnia roku następnego.

dd) Formularze deklaracji podatkowej z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych

Dla celów rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych pracownik powinien złożyć formularz podstawowy deklaracji podatkowej w zakresie podatku dochodowego, załącznik „N” dotyczący przychodów ze stosunku pracy oraz załącznik „Wydutki na poczet zabezpieczenia emerytalnego”. Pracownicy posiadający dzieci wypełniają dodatkowo załącznik „Dziecko”.

Formularze rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych wraz z instrukcją wypełnienia można otrzymać w urzędzie skarbowym.

ee) Który urząd skarbowy jest urzędem właściwym?

Właściwym urzędem skarbowym jest z reguły ten urząd, w którego obrębie pracownik ma swoje miejsce zamieszkania w momencie składania deklaracji podatkowej. W przypadku kilku miejsc zamieszkania właściwość urzędu skarbowego ustalana jest według miejsca, w którym podatnik mieszka przez większą część czasu.

A, którego mieszkanie znajduje się w obrębie Berlina Charlottenburg, składa deklarację podatkową w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych w Urzędzie Skarbowym Charlottenburg.

ff) Wydanie decyzji ustalającej wymiar podatku

Urząd skarbowy po opracowaniu deklaracji podatkowej wydaje decyzję ustalającą wymiar podatku. Zostaje w niej ustalone ostateczne obciążenie podatkowe podatnika. Jeżeli ostateczny dług podatkowy przewyższa kwoty podatku zapłacone w ciągu roku z tytułu podatku od wynagrodzeń, wtedy ma miejsce dopłata podatku, jeżeli jest on niższy, to następuje zwrot podatku. Dopłatę podatku należy uiścić w ciągu miesiąca od otrzymania decyzji ustalającej wymiar podatku.

b) Rozliczenie podatku dochodowego od osób fizycznych

Pod pojęciem rozliczenia podatku rozumiemy procedurę formalną, w której na podstawie deklaracji podatkowej ustala się podstawę wymiaru podatku i należny podatek. W Niemczech istnieją dwa podstawowe sposoby ustalania wymiaru podatku: samodzielne rozliczenie podatku oraz wspólne rozliczenie podatku.

aa) Samodzielne rozliczenie podatku

Samodzielne rozliczenie podatku polega na złożeniu deklaracji podatkowej przez jednego podatnika. Samodzielnym rozliczeniem podatku objęte są osoby stanu wolnego, owdowiałe lub rozwiedzione oraz małżonkowie prowadzący na stałe oddzielne gospodarstwa domowe. Opodatkowanie naliczane jest według taryfy podstawowej.

bb) Wspólne rozliczenie podatku

W ramach wspólnego rozliczania podatku sumuje się dochody obojga małżonków. Zgodny z obowiązującą taryfą podatek dochodowy obliczany jest zgodnie z procedurą wspólnego opodatkowania małżonków od połowy ich dochodów, a następnie mnożony przez dwa.

Aby możliwe było wspólne rozliczenie podatku, oboje małżonkowie muszą spełnić następujące warunki:

(1) oboje małżonkowie muszą podlegać w Niemczech nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu. Dopuszczalne są przypadki, w których jeden z małżonków podlega w Niemczech nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, podczas gdy drugi z małżonków ma swoje miejsce zamieszkania bądź pobyt czasowy w jednym z krajów członkowskich UE;

(2) małżonkowie nie mogą na stałe prowadzić oddzielnych gospodarstw domowych.

Wspólne rozliczenie podatku jest korzystne dla małżonków szczególnie wtedy, gdy istnieją różnice w wysokości dochodów. Jeżeli na przykład żona osiąga niższe dochody niż mąż, to w przypadku wspólnego rozliczenia wymiar podatku dochodowego od osób fizycznych będzie niższy niż miałyby to miejsce przy rozliczeniu samodzielnym każdego z małżonków. Wynika to w szczególności z progresywnej taryfy podatkowej, którą stosuje się w przypadku opodatkowania dochodu.

c) Wysokość należnego podatku dochodowego od osób fizycznych

Dochody ze stosunku pracy zaliczają się do nadwyżki dochodów. Oblicza się je jako nadwyżkę przychodów względem kosztów uzyskania przychodu.

aa) Koszty uzyskania przychodu

Pracownik może odliczyć wszystkie wydatki poniesione w celu uzyskania, zabezpieczenia i zachowania wynagrodzenia ze stosunku pracy. Stanowią one tzw. koszty uzyskania przychodu.

Przykłady:

- **wydatki na dojazd z miejsca zamieszkania do stałego miejsca zatrudnienia**
W celu rozliczenia takich wydatków należy dla każdego dnia, w którym pracownik udaje się do stałego miejsca zatrudnienia, zastosować ryczałt odległościowy za każdy pełny kilometr odległości między miejscem zamieszkania a miejscem pracy w wysokości 0,30 euro.

*W roku 2011 A dojeżdża do pracy swoim samochodem osobowym przez **145 dni robocze**. Najkrótsza droga z jego mieszkania do stałego miejsca pracy wynosi **10,6 km**.*

*W roku 2011 A może dochodzić uznania ryczałtu odległościowego z tytułu dojazdów z miejsca zamieszkania do pracy i z powrotem za koszty uzyskania przychodu:
 $145 \text{ dni} \times 10 \text{ km} \times 0,30 \text{ euro} = 435 \text{ euro ryczałtu odległościowego}$*

Ryczałt odległościowy pokrywa wszelkie koszty związane z dojazdami, np. czynsz za wynajem garażu, opłaty parkingowe i koszty napraw.

- **Koszty kształcenia i doksztalcania**
Wydatki związane z podjęciem pierwszego kształcenia uprawniającego do rozpoczęcia pracy w określonym zawodzie, podlegają odpisowi z tytułu kosztów uzyskania przychodu wtedy, gdy zakres kształcenia zawodowego lub pierwszych studiów odpowiada przedmiotowi umowy o pracę. Wydatki ponoszone na dalsze

kształcenie (w ramach zawodu już wyuczonego lub podjęcie kolejnych studiów) są zawsze uznawane jako koszty uzyskania przychodu.

- **Koszty podróży**

Koszty związane z działalnością zawodową poza stałym miejscem jej wykonywania można rozliczać jako koszty uzyskania przychodu. Zalicza się tu koszty podróży związane bezpośrednio z działalnością wykonywaną poza stałym miejscem, dodatkowe koszty wyżywienia, koszty noclegów oraz koszty za przewóz bagażu, opłaty pocztowe, za telefon i parkingi.

- **Koszty podwójnego prowadzenia gospodarstw domowych**

Pracownik, który zatrudniony jest poza miejscem, w którym mieszka z rodziną i ze względów związanych z wykonywaną pracą ma drugie mieszkanie w miejscu wykonywania pracy, może rozliczyć jako koszty uzyskania przychodu powstałe z tego tytułu następujące wydatki:

- **koszty dojazdu do miejsca pracy** (pierwsza i ostatnia jazda – koszty rzeczywiście poniesione; cotygodniowa podróż do domu – koszty rzeczywiście poniesione w przypadku podróży lotniczych, w przypadku korzystania z pozostałych środków transportu- ryczałt w wysokości 0,30 euro za kilometr);
- **koszty wyżywienia** (w okresie trzymiesięcznym, od 8 godzin: 6 euro, od 14 godzin: 12 euro, od 24 godzin: 24 euro) oraz
- **koszty związane z utrzymaniem drugiego mieszkania.**

A wprowadza się na dwa lata, od 01.05.2011 do 31.05.2013, do służbowego mieszkania w Berlinie. Nadal głównym jego miejscem zamieszkania jest jednak Poznań (centralny ośrodek interesów życiowych).

Czynsz za drugie mieszkanie wynosi miesięcznie, łącznie z kosztami dodatkowymi **200 euro**. W każdy weekend (w roku 2011: 32 razy) A jeździ do żony i syna do Poznania (odległość: 280 km). A podróżuje pociągami. Koszty biletu w jedną stronę wynoszą 36 euro. W ciągu pierwszych trzech miesięcy A przybywa do domu w piątki około godziny 20, a w niedziele około godziny 19 wraca znowu do Berlina.

Za rok 2011 A może odliczyć następujące koszty uzyskania przychodu:

1. Koszty podróży

- koszt pierwszej jazdy:	36 €
- koszty dojazdu do domu: 280 km x 0,30 € x 32	2.688 €

	2.724 €

2. Koszty wyżywienia

-	podróż tam: 1x 6 €	6 €
-	3 miesiące: 48 dni x 24 € (od poniedziałku do czwartku)	1.152 €
-	12 dni x 12 € (piątek)	144 €

		1.302 €

3. Koszty z tytułu drugiego mieszkania

-	czynsz: 8 miesięcy x 200 €	1.600 €
-		-----
		1.600 €
	<u>Koszty uzyskania przychodu łącznie:</u>	<u>5.626 €</u>

Oplaca się dochodzić zwrotu poszczególnych pozycji kosztów uzyskania przychodu wtedy, gdy ich suma przekroczy **kwotę ryczału przewidzianego dla pracowników** wynoszącą **1.000 euro**. Jeżeli pracownik wykaże, że poniósł wyższe koszty, może on dochodzić rozliczenia rzeczywiście poniesionych kosztów w formie zmniejszonego podatku. Jeżeli pracownik nie wykaże, że poniósł koszty przekraczające wskazaną powyżej kwotę, to urząd skarbowy uzna koszty uzyskania przychodu w wysokości 1.000 euro (bez konieczności ich potwierdzenia).

bb) Dochód podlegający opodatkowaniu

Dochód podlegający opodatkowaniu stanowi podstawę wymiaru ustawowego podatku dochodowego od osób fizycznych. Jego wysokość wylicza się według poniższej kalkulacji:

Suma przychodów ew. po rozliczeniu z przychodami ujemnymi

łączna suma przychodów

- wydatki specjalne
- obciążenia nadzwyczajne

dochód

- ew. kwoty wolne od podatku z tytułu posiadania dzieci

dochód podlegający opodatkowaniu

(1) Wydatki specjalne

Wydatki specjalne to wydatki prywatne z tytułu różnych kosztów życia. Stanowią one podstawę ulgi podatkowej. Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych zawiera zamkniętą listę wydatków specjalnych. Obejmuje ona:

- alimenty na rzecz byłego małżonka lub małżonka nie pozostającego we wspólnym gospodarstwie domowym;
- składki ubezpieczeniowe (np. koszty na zabezpieczenie emerytalne oraz dodatkowe składki na zabezpieczenie emerytalne takie jak np. składki odprowadzane w ramach trzeciego filaru);
- zapłacony podatek kościelny;
- wydatki na własne kształcenie zawodowe;
- koszty prywatnej opieki nad dziećmi;
- wsparcie (datki i składki członkowskie);
- stypendia.

(2) Obciążenia nadzwyczajne

Obciążenia nadzwyczajne to koszty utrzymania, które podatnik zmuszony jest ponosić w zakresie prywatnym, a które przekraczają jego własne możliwości. Wydatki takie powstają wtedy, gdy podatnik nie może się z nich wywiązać ze względów prawnych (ustawowy obowiązek alimentacyjny), faktycznych (np. choroba, wypadek, śmierć) lub też obyczajowych (wsparcie na rzecz potrzebujących członków rodziny).

Do obciążeń nadzwyczajnych zaliczamy m. in.:

- koszty z tytułu opieki;
- koszty z tytułu choroby;
- koszty leczenia sanatoryjnego;
- koszty pochówku.

Wydatki te muszą być wydatkami niezbędnymi i nie mogą przekraczać kwoty tzw. dopuszczalnego obciążenia. Tylko kwota, o którą przekroczono tzw. dopuszczalne obciążenie może zostać odliczona.

Dopuszczalne obciążenie obliczane jest w zależności od uzyskanych dochodów ramach danego okresu rozliczeniowego (roku kalendarzowego) oraz liczby posiadanych dzieci.

(3) Kwota wolna od podatku z tytułu posiadania dzieci

Podatnikowi przysługuje w Niemczech w ramach rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych kwota wolna w wysokości **2.184 euro** (2011) na każde dziecko stanowiącą minimalną kwotę na utrzymanie dziecka (**kwota wolna od podatku z tytułu posiadania dzieci**).

Ponadto każdemu podatnikowi przysługuje **kwota wolna od podatku na opiekę nad dziećmi** w wysokości **1.320 euro**. W przypadku małżonków podlegających wspólnemu rozliczeniu podatku dochodowego, kwoty te mnożone są przez dwa i wynoszą 4.368 euro (kwota wolna od podatku z tytułu posiadania dzieci) lub 2.640 euro (kwota wolna od podatku na opiekę nad dziećmi).

Kwoty wolne od podatku przysługują również na dzieci podlegające ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w przypadku, gdy uprawniony do nich podatnik podlega w Niemczech nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych. W takiej sytuacji kwoty wolne uwzględniane są w wymiarze umniejszonym. Kwoty wolne od podatku mogą zostać zmniejszone w zależności od **przyporządkowania do danego kraju pochodzenia** o $\frac{3}{4}$, $\frac{1}{2}$ lub $\frac{1}{4}$. Zmniejszenie kwot wolnych od podatku przeprowadzane jest wg zasad obowiązujących w państwie stanowiącym miejsce zamieszkania. Jeżeli miejscem zamieszkania dziecka jest Polska, to przysługująca kwota wolna od podatku ulega zmniejszeniu o $\frac{1}{2}$.

*Małżonkowie A i M rozliczają się wspólnie. Mają dziesięcioletnie dziecko, które mieszka razem z matką w **Polsce**. W odniesieniu do dziecka, które w Polsce podlega nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu można w Niemczech odliczyć **połowę kwoty wolnej od podatku z tytułu posiadania dzieci oraz kwoty wolnej od podatku na opiekę nad dziećmi**, t.j.*

kwota wolna od podatku z tytuł posiadania dzieci: $0,5 \times 2 \times 2.184 \text{ €}$	2.184 €
+ kwota wolna od podatku na opiekę nad dziećmi: $0,5 \times 2 \times 1.320 \text{ €}$	1.320 €

= przysługująca kwota wolna od podatku	3.504 €

W miejsce rozliczania kwot wolnych od podatku podatnik może pobierać **zasiłek rodzinny**.

Zasiłek rodzinny jest wypłacany **co miesiąc** i jego wysokość kształtują się w zależności od liczby posiadanych dzieci. Wynosi on:

- na pierwsze i drugie dziecko po 184 euro;
- na trzecie dziecko 190 euro;
- od czwartego dziecka wzwyż po 215 euro.

Zasiłek rodzinny przysługuje zasadniczo każdemu dziecku od momentu urodzenia do momentu ukończenia 18 roku życia. Okres pobierania zasiłku przedłużany jest w przypadku bezrobotnych dzieci do 21 roku życia, a w przypadku dzieci uczących się bądź studiujących do końca 25 roku życia.

Urząd skarbowy sprawdza, czy dla podatnika **korzystniejsze** jest rozliczanie kwot wolnych od podatku czy też pobieranie zasiłku rodzinnego. Z urzędu wybierane jest korzystniejsze dla podatnika rozwiązanie rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych.

cc) Taryfa podatkowa

Kwota należnego podatku od dochodu podlegającego opodatkowaniu wynika z taryfy podatkowej. Niemiecka taryfa podatkowa jest **taryfą progresywną**, co oznacza, że wraz ze wzrostem dochodu podlegającego opodatkowaniu wzrasta też stawka podatku.

Z całej kwoty dochodu podlegającego opodatkowaniu kwota **podstawowej taryfy podatkowej** jest zwolniona od podatku. W roku 2010 wynosiła ona **8.004 euro**. Najniższa stopa podatkowa wynosi 14%.

Krańcowa stopa podatkowa dla dochodu w wysokości 52.882 euro wynosi 42%. Najwyższa stawka podatkowa to 45%. Obowiązuje ona od dochodu podlegającego opodatkowaniu w wysokości 250.731 euro. W przypadku małżonków rozliczających się wspólnie ww. kwoty mnożone są przez dwa.

W celach opodatkowania przewidziane są dwie taryfy: taryfa podstawowa i taryfa w przypadku wspólnego rozliczenia. **Taryfa podstawowa** obowiązuje osoby stanu wolnego, małżonków nie pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osoby rozwiedzione i owdowiałe. Bardziej korzystna **taryfa podatkowa w przypadku wspólnego rozliczenia** obowiązuje małżonków rozliczających się wspólnie.

*W 2011 r. A uzyskuje dochód podlegający opodatkowaniu w wysokości 30.000 euro.
Podatek dochodowy wg taryfy podstawowej to 5.625 €*

*Jeżeli A i M będą się rozliczać wspólnie, a dochód małżonków wynosić będzie 30.000 euro (małżonka nie osiąga żadnych dochodów), to **podatek dochodowy wg taryfy podstawowej w przypadku wspólnego rozliczenia wyniesie 2.820 €***

Poza podatkiem dochodowym od osób fizycznych, w Niemczech pobiera się również **dodatek solidarnościowy**. Wynosi on 5,5%.

Z wynagrodzenia każdego pracownika należącego do wspólnoty religijnej, uprawnionej do pobierania środków z podatku kościelnego, zatrzymana zostaje dodatkowo kwota **podatku kościelnego**. Stawki podatku kościelnego są różne w różnych krajach związkowych i wynoszą albo 8% albo 9%.

Podstawę wymiaru dodatku solidarnościowego i podatku kościelnego stanowi podatek od wynagrodzenia z uwzględnionymi kwotami wolnymi z tytułu posiadania dzieci.

A, który jest żonaty i należy do wspólnoty kościelnej (miejsce zamieszkania- Berlin) musi zapłacić za rok 2011 następujące kwoty:

tabela podstawowa   tabela dla rozliczenia wspólnego małżonków

podatek dochodowy zgodnie z taryfą	5.625 €	2.820 €
+ podatek kościelny (9 % od kwoty 2.814 €)	463 €	187 €
+ dodatek solidarnościowy (5,5 % od kwoty 2.814 €)	283 €	28 €
obciążenie podatkowe ogółem	6.371 €	3.035 €

3. Czy konieczne jest opodatkowanie dochodów w Polsce?

Działalność pracowników poza granicami kraju może wiązać się z niebezpieczeństwem podwójnego opodatkowania.

Pracownik wykonujący pracę na rzecz pracodawcy niemieckiego, który z przyczyn zawodowych wynajmuje mieszkanie w Niemczech oraz przez cały czas utrzymuje mieszkanie w ojczyźnie, podlega w obu państwach nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu. Niepożądaną sytuacji podwójnego opodatkowania z tytułu tych samych przychodów można zapobiec stosując **umowę międzypaństwową o unikaniu podwójnego opodatkowania**.

W celu przyznania danemu krajowi prawa do opodatkowania, zgodnie z umową o unikaniu podwójnego opodatkowania, należy najpierw określić, które z państw jest państwem siedziby, a które państwem działalności.

Zgodnie z umową międzypaństwową o unikaniu podwójnego opodatkowania, pracownik **posiada miejsce zamieszkania** w tym państwie, z którym łączy go **ściślejsze powiązania osobiste i gospodarcze**. Uwzględnić tu należy jego stosunki społeczne, działalność polityczną, zawodową i kulturalną. Fakt, że pracownik przybywający do Niemiec nadal posiada miejsce zamieszkania w ojczyźnie i tam pozostała jego rodzina i majątek, przemawia za uznaniem, że właśnie tam zlokalizowane jest centrum interesów życiowych.

A, posiadający miejsce zamieszkania w Polsce, pracuje w Niemczech. Jego rodzina mieszka w Polsce. Ponieważ centralnym ośrodkiem powiązań osobistych A jest Polska, to w rozumieniu umowy międzypaństwowej o unikaniu podwójnego opodatkowania to właśnie Polska stanowi miejsce zamieszkania, a Niemcy są miejscem, w którym A prowadzi działalność zarobkową.

Opodatkowanie dochodów ze stosunku pracy przysługuje temu państwu, w którym prowadzona jest działalność zarobkowa (w tym przypadku Niemcom). Polska jako kraj miejsca zamieszkania, odstępuje od prawa opodatkowania i zwalnia od podatku dochody osiągnięte w Niemczech ze stosunku pracy. Uzyskane w Niemczech wynagrodzenie wpływa na wysokość stawki podatku tylko w ramach tzw. zastrzeżenia progresji.

Uzyskane w Niemczech wynagrodzenie pracownika A podlega opodatkowaniu w Niemczech jako w kraju, w którym prowadzona jest działalność zarobkowa. Ponieważ w wyniku posiadania miejsca zamieszkania w Polsce A podlega nieograniczonemu obowiązkowi podatkowemu w tym kraju, musi on zadeklarować do opodatkowania wszystkie swoje dochody (również te uzyskane w Niemczech). Dochody uzyskane z tytułu stosunku pracy w Niemczech zostają jednak zgodnie z umową międzynarodową o unikaniu podwójnego opodatkowania zwolnione od podatku. Mają one jedynie wpływ na wysokość stawki podatku dochodowego od osób fizycznych, która stosowana jest do pozostałych osiągniętych w Polsce dochodów.

Ze względu na to, że A w roku podatkowym 2011 nie uzyskał w Polsce żadnych innych dochodów, to nie podlega on obowiązkowi składania w Polsce deklaracji podatkowej w zakresie podatku dochodowego.

Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Federalnej Niemiec Wydział Promocji Handlu i Inwestycji

Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji są zagranicznymi placówkami Ministra Gospodarki, działającymi w ramach Ambasad i Konsulatów RP (WPHI), które zostały utworzone w celu wsparcia polskich firm, w tym w szczególności małych i średnich przedsiębiorstw, w procesie ich internacjonalizacji. Naszą misją jest nie tylko udzielenie pomocy polskim firmom, ale także wspieranie firm zagranicznych, zainteresowanych kupnem polskich towarów i usług, jak również inwestycjami w naszym kraju.

Aktualnie funkcjonuje na świecie 46 placówek, ściśle współpracujących z Polską Agencją Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A., Polską Organizacją Turystyczną oraz organizacjami samorządu gospodarczego.

WPHI stanowią ważne ogniwo w systemie promocji polskiej gospodarki i polskich przedsiębiorców zagranicą. Ich główną misją i zadaniem jest udzielenie wsparcia małym i średnim przedsiębiorstwom w ich kontaktach gospodarczych w świecie, w tym zwłaszcza:

- Promocja polskiej gospodarki
- Ułatwianie dostępu do rynku towarów i usług kraju urzędowania
- Ochrona interesów polskich przedsiębiorców w kontaktach z administracją i podmiotami gospodarczymi
- Przyciąganie inwestycji zagranicznych do Polski
- Wspieranie i doradztwo dla polskich eksporterów
- Udzielanie informacji na temat możliwości nawiązania i prowadzenia współpracy handlowej, inwestycyjnej lub kooperacyjnej
- Udostępnianie baz danych importerów, potencjalnych inwestorów i eksporterów
- Udostępnianie wykazu otrzymanych bezpośrednio zapytań ofertowych
- Udzielanie informacji o imprezach targowych, giełdach towarowych i warunkach uczestnictwa, a także pomoc w organizowaniu wystąpień targowych polskich przedsiębiorstw
- Przekazywanie ofert polskich eksporterów potencjalnym importerom i reprezentującym je instytucjom
- Wyszukiwanie przyszłych partnerów kooperacyjnych i inwestycyjnych dla firm polskich
- Organizacja seminariów i misji na tematy gospodarcze

Zachęcamy Państwa do podejmowania współpracy i korzystania z wiedzy i doświadczenia pracowników WPHI, w celu znalezienia potencjalnych partnerów biznesowych.

Marius Lipa, Rechtsanwalt Berlin

studiował prawo na Uniwersytecie Johanna Wolfganga Goethego we Frankfurcie nad Menem i na Uniwersytecie Justusa Liebiga w Gießen. Początkowo pracował w Urzędzie Pracy Hesji, po czym ukończył jednoroczny podyplomowy kurs specjalizacyjny w dziedzinie niemieckiego prawa gospodarczego (m. in. kurs w celu nabycia tytułu „Fachanwalt für Arbeitsrecht“) W roku 2002 został wpisany we Frankfurcie nad Menem na listę adwokatów i podjął pracę jako adwokat w kancelarii Kargl & Gorev-Drozd, specjalizującej się w obsłudze klientów zagranicznych. W latach 2003-2007 był partnerem w kancelarii adwokackiej Lipa & Kowol. Od 2007 r. pracuje dla kancelarii von Zanthier & Schulz, gdzie świadczy porady prawne przede wszystkim polskimi przedsiębiorstwom działającym na terenie Niemiec.

Specjalizuje się w niemieckim prawie pracy, prawie spółek i prawie gospodarczym.

Znajomość języków: polski, niemiecki, angielski, portugalski, rosyjski

Kontakt: Lipa@zanthier.com

Henning von Zanthier, LL.M., Rechtsanwalt / radca prawny Partner w kancelarii w Berlinie i w Poznaniu

Założył w Berlinie kancelarię „von Zanthier & Schulz” koncentrującą się na współpracy z Polską. Od roku 1995 jest także właścicielem kancelarii prawniczej w Poznaniu o nazwie „von Zanthier Kancelaria Prawnicza” Sp.k. Po ukończeniu studiów prawniczych w Niemczech i Francji uzyskał w Stanach Zjednoczonych tytuł Master of Laws - LL.M. W roku 1991 został wpisany w Berlinie na listę adwokatów i podjął pracę jako adwokat w dużej międzynarodowej spółce adwokackiej. Jest pierwszym zagranicznym prawnikiem dopuszczonym przez Okręgową Izbę w oznaniu jako radca prawny (w roku 2009). Od 2004 r. wykłada prawo polskie na Freie Universität w Berlinie. Specjalizuje się w polskim prawie gospodarczym, prawie nieruchomości i polskim prawie dotyczącym energii odnawialnych.

Znajomość języków: niemiecki, angielski, polski, francuski

Kontakt: Zanthier@zanthier.com

**Dipl.-Kfm. Rüdiger Schulz, biegły rewident /
doradca podatkowy /
Specjalista międzynarodowego prawa podatkowego
Partner w kancelarii w Berlinie**

Jest od roku 1999 partnerem w kancelarii „von Zanthier & Schulz” w Berlinie. Studiował ekonomikę przedsiębiorstw w Berlinie i uzyskał w 1992 r. tytuł Diplom - Kaufmann. Po ukończeniu studiów pracował w Berlinie w spółce zajmującej się audytem i doradztwem podatkowym. W 1997 r. został wpisany na listę doradców podatkowych, a w 1999 r. na listę biegłych rewidentów. Przeszedł kontrolę dotyczącą zachowywania standardów jakości w jego grupie zawodowej i jest uprawniony do przeprowadzania audytu w przedsiębiorstwach podlegających obowiązkowi badania sprawozdań finansowych.

Specjalizuje się w badaniu rocznych sprawozdań finansowych, ekonomicznej optymalizacji działania przedsiębiorstw, regulacjach prawnych w wymianie handlowej z zagranicą jak też umowach dotyczących podwójnego opodatkowania, (w szczególności polsko-niemieckiej). Jest wykładowcą z zakresu rachunkowości/analizy bilansów oraz prowadzi wykłady z zakresu prawa podatkowego w różnego rodzaju instytucjach.

Znajomość języków: niemiecki, angielski

Kontakt: Schulz@zanthier.com

von Zanthier & Schulz

Rechtsanwalt Wirtschaftsprüfer Steuerberater
Partnerschaftsgesellschaft
Berlin · Posen
www.zanthier.com

Kancelaria „von Zanthier & Schulz“ została założona w roku 1992 w celu świadczenia porad prawnych przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w Europie Wschodniej. Od 1995 roku kancelaria posiada również siedzibę w Polsce, w Poznaniu, gdzie działa jako „von Zanthier Kancelaria Prawnicza Sp. k.”

Kancelaria o pionierskim charakterze w Polsce przetrwała się z czasem w interdyscyplinarny zespół prawników i doradców podatkowych w Berlinie i Poznaniu, którego działalność obejmuje obszar całej Europy.

Wejście Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku otworzyło przed polskimi przedsiębiorcami całkiem nowe perspektywy działalności gospodarczej w Niemczech, w czym również uczestniczyliśmy oferując doradztwo prawne oraz podatkowe w języku polskim począwszy od przedsiębiorstw jednoosobowych a skończywszy na inwestycjach rzędu 20 milionów. Większość ekspertów jest zgodna co do tego, iż otwarcie rynku pracy od 1. maja 2011 roku skłoni wiele polskich przedsiębiorców do inwestowania lub do prowadzenia innej działalności gospodarczej na terenie Niemiec. Pomożemy Państwu w realizacji Waszych celów służąc radą i pomocą.

Kancelaria w Berlinie

von Zanthier & Schulz
Kurfürstendamm 217
10719 Berlin

Tel.: +49 30 880359-0
Fax: +49 30 880359-99
E-Mail: berlin@zanthier.com

Ratusz w Poznaniu

von Zanthier Kancelaria Prawnicza Sp. k.
ul. Garbary 56
61-758 Poznań

Tel.: +48 61 858255-0
Fax: +48 61 851825-9
E-Mail: poznan@zanthier.com